

PROP DE VOSALTRES

La visita als cementiris

Quan anem al cementiri a visitar i a resar pels difunts ens envolta una gran tristesa pels records que vénen al nostre interior de les persones que van viure amb nosaltres, a les quals vam estimar i que no tornaran físicament per tenir les mateixes converses, jocs idèntics o experiències familiars. Estem tristos i veiem les cares dels altres visitants de la mateixa manera. Silencis, sanglots i oracions abunden en aquest recinte tan transitat durant aquests dies.

Tot i la tristesa expressada en els ulls, els cristians acceptem les paraules de Jesús que donen sentit a la nostra vida, ens ensenyen com afrontar la mort i tenim la convicció d'una vida posterior, definitiva i gloriosa. És la realitat que hem meditat amb la lectura de l'Evangeli i que hem escoltat un munt de vegades en les homilies dels funerals als quals hem assistit. La vostra tristesa es convertirà en plenitud d'alegria. I també sant Pau: «Per això, tant si vivim com si morim, som del Senyor, ja que Crist va morir i va tornar a la vida per ser Senyor de morts i de vius» (Rom 14,8). És l'esperança certa de saber-nos posseïdors d'un lloc, després d'un judici misericordiós, al costat d'Ei.

Suposo que us haurà passat com a mi quan escolteu d'algú una frase explicativa de la mort d'un ésser estimat. «Allà on siguis ... mira'ns, acompanya les nostres vides, no t'oblidem mai...». És com si no volgués pronunciar la paraula cel. Aquest és el lloc al qual aspirem anar tots els cristians, per la gràcia de Déu. I creiem que existeix. Per això un primer consell: no tingueu por d'informar els altres que els vostres difunts seran al cel o que hi estan en camí. Així ho creiem i així ho llegim al Catecisme: «Els que moren en la gràcia i l'amistat de Déu, però imperfectament purificats, tot i segurs de la seva salvació eterna, sofreixen una purificació després de la seva mort, a fi d'obtenir la santedat necessària per entrar al goig de Déu» (núm. 1054). I també «La pena principal de l'infern consisteix en la separació eterna de Déu» (núm. 1057).

No podem explicar amb afirmacions demostrables la realitat definitiva de l'ésser humà després de la seva mort. Només, i és el més important, acceptem l'ensenyament de Jesús per a una vida autèntica i per a una mort amb sentit amb la promesa d'un lloc per al repòs etern. Creiem en la re-

surrecció dels morts. Si Crist ha ressuscitat, nosaltres també ressuscitem, ens diu sant Pau sol·licitant que ens vestim de l'esperança alimentada per la Paraula i pels Sagraments i se sent enfortida i acompanyada per la pregària de l'Església.

Anar al cementiri té un especial significat per als cristians. Ens dona la possibilitat de resar pels difunts. És ben cert que la pregària no ha de ser expressada en un dia determinat marcat al calendari i feta gairebé com una obligació imposada pel costum. De cap manera. I no necessita un lloc concret. Podem pregar a casa, al temple, mentre viatgem o bus-

quem un lloc apartat en el silenci. Sempre i en qualsevol lloc. Amb motiu d'una circumstància que ens interpel·la, que ens sorprèn o que ens alegra.

Aquest dia és una bona ocasió per pensar i celebrar aquest gran tema de la vida i de la mort. Ens esforçarem tots a omplir de contingut cristià la visita al lloc sagrat on reposen temporalment els difunts. Aprofitar per guardar el record, manifestar la gratitud per les seves vides i confiar més i millor en la voluntat del Senyor.

† **Salvador Giménez Valls**
Bisbe de Lleida

NOTÍCIES

Més d'un centenar de mestres i professors de religió s'apleguen a Montserrat

El dia 7 d'octubre es van reunir a Montserrat més de 100 mestres i professors cristians, procedents dels bisbats catalans, amb una participació del nostre bisbat d'una vintena de professionals.

La trobada va començar amb la benvinguda als assistents per part de l'Arquebisbe de Tarragona i de l'Abat del monestir. A continuació, els assistents van participar en la missa conventual, seguida d'una ponència del professor Belzunegui, de la Universitat Rovira i Virgili, sobre «Contribució de l'Església a la cohesió social a Catalunya». En ella va sostenir, amb una gran riquesa de dades, que les

entitats cristianes, per la seva proximitat, són les primeres en copsar la vulnerabilitat social de les persones. Va afirmar també que, el voluntariat de les

institucions de servei social eclesial i el contingut evangèlic que les anima, són un referent de treball a favor de la construcció de les persones, particularment de les més vulnerables per la pobresa i la soledat. I va recolzar en les dades de l'estudi que ha realitzat, que la pobresa infantil, d'infants d'1 a 16 anys, és creixent també a Catalunya.

Després del dinar, els participants es van aplegar per diòcesis per compartir les llums i les foscores, així com les oportunitats i els reptes que els educadors viuen en tant que cristians en els diferents centres educatius, tant públics com concertats cristians.

CERCA DE VOSOTROS

La visita a los cementerios

Cuando acudimos al cementerio a visitar y a rezar por los difuntos nos embarga una gran tristeza por los recuerdos que vienen a nuestro interior de las personas que vivieron con nosotros, a las que quisimos y que no volverán físicamente para tener las mismas conversaciones, idénticos juegos o experiencias familiares. Estamos tristes y vemos los rostros de los demás visitantes de igual modo. Silencios, sollozos y oraciones abundan en ese recinto tan transitado durante estos días.

A pesar de la tristeza expresada en los ojos, los cristianos aceptamos las palabras de Jesús que dan sentido a nuestra vida, nos enseñan cómo afrontar la muerte y tenemos la convicción de una vida posterior definitiva y gloriosa. Es la realidad que hemos meditado con la lectura del Evangelio y que hemos escuchado un montón de veces en las homilias de los funerales a los que hemos asistido. Vuestra tristeza se convertirá en plenitud de alegría. Y también san Pablo: «Así que, ya vivamos ya muramos, del Señor somos. Porque Cristo murió y volvió a la vida para eso, para ser Señor de muertos y vivos» (Rom 14,8). Es la esperanza cierta de sabernos poseedores de un lugar, tras un juicio misericordioso, junto a Él.

Supongo que os habrá pasado como a mí al escuchar de alguien una frase explicativa de la muerte de un ser querido. «Allá donde estés... míranos, acompaña nuestras vidas, no te olvidamos nunca...». Es como si no quisiera pronunciar la palabra cielo. Este es el lugar al que aspiramos ir todos los cristianos, por la gracia de Dios. Y creemos que existe. Por ello un primer consejo: no temáis informar a los demás que vuestros difuntos estarán en el cielo o en camino del mismo. Así lo creemos y así lo leemos en el Catecismo: «Los que mueren en la gracia y la amistad de Dios, pero imperfectamente purificados, aunque están seguros de su salvación eterna, sufren una purificación después de su muerte, a fin de obtener la santidad necesaria para entrar en el gozo de Dios» (núm. 1054). Y también «La pena principal del infierno consiste en la separación eterna de Dios» (núm. 1057).

No podemos explicar con afirmaciones demostrables la realidad definitiva del ser humano tras su muerte. Sólo, y es lo más importante, aceptamos la enseñanza de Jesús para una vida auténtica y para una muerte con sentido con la promesa de un lugar para el reposo eterno. Creemos en la resurrección de los muertos. Si Cristo ha resucitado, nosotros también resucitaremos, nos dice san Pablo solicitando que nos vistamos de la esperanza alimentada por la Palabra y por los Sacramentos y se siente fortalecida y acompañada por la oración de la Iglesia.

Acudir al cementerio tiene un especial significado para los cristianos. Nos da la posibilidad de rezar por los difuntos. Está claro que la oración no debe ser exclusiva de un día determinado marcado en el calendario y realizada casi como una obligación impuesta por la costumbre. De ningún modo. No necesita un lugar concreto. Podemos orar en casa, en el templo, mientras viajamos o buscamos un lugar apartado en el silencio. En cualquier lugar y tiempo. Con motivo de una circunstancia que nos interpela, que nos asombra o que nos alegra.

Este día es una buena ocasión para pensar y celebrar el gran tema de la vida y de la muerte. Nos esforzaremos todos en llenar de contenido cristiano la visita al lugar sagrado donde reposan temporalmente los difuntos. Aprovechar para guardar el recuerdo, manifestar la gratitud por sus vidas y confiar más y mejor en la voluntad del Señor.

† Salvador Giménez Valls
Obispo de Lérida

Mercedaris, claretians i carmelites s'apleguen davant la fossa comuna dels màrtirs de Lleida

El matí del 29 de setembre, el cementiri de Lleida va acollir la commemoració del 81è aniversari del martiri del beat Francesc Castelló. Tanmateix enguany, i per primera vegada, la Comissió Pro Canonització del Beat Francesc juntament amb el Secretariat de les Causes dels Sants, va voler que fos alhora una jornada dedicada a tots els màrtirs de la diòcesi de Lleida. La commemoració s'inicià amb la celebració de l'Eucaristia a la capella del cementiri, presidida per Mn. Joan R. Ezquerra, i concelebrada per Mn. Gerard Soler, i pels pares mercedaris.

En l'homilia el celebrant féu una consideració a l'entorn del martiri del jove químic lleidatà, assenyalant com aquest és conegut arreu del món per la seva mort martirial. Finalitzada l'Eucaristia, celebrants i fidels sortiren de la capella amb clavells a les mans, per dirigir-se resant el Rosari fins a la fossa comuna dels màrtirs. L'acte va cloure amb la veneració de la relíquia del beat Francesc i l'ofrena de flors que foren depositades damunt la fossa.

Mn. Gerard Soler va manifestar la seva satisfacció per la nodrida participació de religiosos mercedaris, claretians i carmelites, aplegats a l'entorn dels màrtirs, en una jornada, la del 29 de setembre, que ha quedat assenyalada per homenajear-los tots els anys.

Jordi Curcó

Primer recés de la Unitat Pastoral del Pilar i Santa Maria Magdalena

Aquesta Unitat Pastoral acaba de celebrar, el dissabte 23 de setembre, l'inici d'un seguit de recessos que tenen per tema principal: «Val la pena ser cristià?»

Aquest serà el «fil conductor» a tot un procés de formació teològica, espiritual i pastoral que es realitzarà durant tot el curs, amb una periodicitat d'un recés al mes.

«Val la pena ser cristià?» és en realitat una pregunta que cadascun s'ha de fer a si mateix en el context de secularització i d'un cristianisme només aparent en el qual, avui més que mai, el cristià ha d'afirmar sense por ni vergonya la seva identitat.

Per a aquesta pregunta no cal una resposta immediata, ràpida i tota feta, sinó meditada i madurada a la llum de la paraula de Déu, a l'escolta de l'Esperit Sant i mirant la realitat en la qual vivim. D'allí la necessitat d'un procés, al llarg del qual la paraula de Déu, el silenci i una profunda meditació personal, tindran un lloc primordial.

El nombre de participants (60 persones), és sobretot l'expressió de la necessitat i de la recerca pel cristià d'avui, d'espais que el desconnectin del soroll que l'envolta per connectar-lo i centrar-lo en Crist, l'únic que dona sentit a la vida i a l'existència humana davant les propostes enganyoses del materialisme que no fa res més que buidar l'home del que el dignifica i manifesta la grandesa de la seva naturalesa.

Mn. Robert Louan

TWITTER DEL PAPA FRANCESC

@Pontifex: «El Senyor no ens deixa orfes: tenim una Mare, la mateixa que Jesús. Maria té cura de tots nosaltres i ens defensa sempre» (15 de setembre).

@Pontifex: «Cal una acció global per afrontar a la vegada la reducció de la contaminació i el desenvolupament dels països pobres» (18 de setembre).

@Pontifex: «Com més està Jesús al centre de la nostra vida, més ens fa sortir de nosaltres mateixos i ens fa més propers als altres» (18 de setembre).

@Pontifex: «Treballem junts per trobar solucions per als pobres, refugiats, víctimes de les esclavituds modernes i per promoure la pau» (19 de setembre).

«La Verge Maria va ser una refugiada»

L'Acadèmia Mariana-Casa de l'Església va acollir el proposat 1 d'octubre el Certamen Marià. Enguany dedicat a l'Advocació de la Verge de Fàtima, patrona del santuari diocesà de Tàrraga.

El mantenidor del certamen va ser el periodista Lluís Foix que va dissenyar sobre «Maria, emigrant i refugiada, tal com ara passa». Foix va recordar la visita de la imatge de la Mare de Déu de Fàtima al seu Rocafort de Vallbona natal. En aquest sentit va destacar l'aportació de la Mare de Déu de Fàtima «al mapa de l'espiritualitat mariana». I va ressaltar la seva presència a tot el món. El mantenidor va lamentar «la falta de respecte a l'altre» en la nostra societat. «Un dels reptes del segle XXI serà el respecte. No hem de tolerar, hem de respectar», va afegir. Per la seva banda, el director de l'Acadèmia Mariana, Joan Viñas, va recordar el 150 aniversari del Certamen Marià i va tenir unes

paraules de record pels ferits de l'1 d'octubre. A la vegada, el bisbe de Solsona, Mons. Xavier Novell, va recordar que el missatge de Fàtima és «la conversió de la Humanitat».

El bisbe de Lleida, Mons. Salvador Giménez, va pregar per una societat més justa, que s'apropi a la persona de Jesucrist. Va acabar la seva intervenció pregant «per la pau i la concòrdia entre els pobles».

Francesc Balcells i Llobera, del Palau d'Anglesola, va rebre el premi per a treballs de reflexió sobre la influència de la presència del Santuari

de Fàtima a Tàrraga i comarca. També en la modalitat dels treballs de reflexió en prosa, un altre dels guardons va ser per a Mònica Vallverdú Conde, de Bellvís, amb una menció d'honor per a Jaume Vall, d'Anglesola. En la modalitat de poesia els guardonats van ser Ferran Grau, de Lleida; Marta Finazzi, de Girona; i Willian Tejeda, d'Estatos Units.

Els premis de la categoria escolar van ser per a Eva Szlifierz Criado, Àgla Tost i García, Paula Taboada, Emma Tost, María Garralda, Enoc Pociello, Javier Ferrer, i Pere Cabús.

El Docat, novetat de les activitats de la Delegació de Pastoral de Joves

Una sèrie de sessions per debatre la doctrina social de l'Església és la novetat de les activitats que ha preparat per a aquest curs la Delegació de Pastoral de Joves (DPJ).

Aquests col·loquis tindran lloc a la seu de la delegació, a l'Acadèmia Mariana, a les 21 hores, un cop al mes.

Aquest curs es manté el format dels Cafè YouCat el 10 de novembre i el 2 de febrer i «l'Impliquem-nos» el 23 de desembre i el 3 de març, així com els actes ja tradicionals de la delegació com el recés d'Advent a Poblet (del 6 al 10 de desembre), la Vetlla de Nadal (22 de desembre), la Trobada diocesana de Joves (28 d'abril) i la sortida a Taizé (tercera setmana d'agost). També es participarà a l'Aplec de l'Esperit de Tortosa, al maig i a l'Assemblea Diocesana.

La DPJ recolza altres activitats que s'organitzen a la diòcesi com la Trobada General del MCECC, el pelegrinatge a Lourdes, les Vetlles del Santíssim de Sant Llorenç i la pregària de Taizé a la parròquia de Sant Ignasi, entre d'altres.

REFLEXIONS

Política?

Ha d'implicar-se un cristià en els plets polítics que polaritzen la societat? M'ho pregunto aquests dies en què el conflicte territorial entre Catalunya i Espanya arriba al seu zenit. Una pregunta semblant li fan a Jesús els fariseus. «És lícit pagar el tribut al Cèsar». En el fons d'aquesta pregunta, no ho oblidéssim, hi havia la gran tensió entre els jueus oprimits i els seus dominadors, els romans. La resposta és subtil: «Al Cèsar el que és del Cèsar i a Déu el que és de Déu» (Mt 22,15-21). Jesús ve a dir-nos: «El que és realment important de la meua presència entre vosaltres és la fe, no la política.»

L'especificitat de la fe és la pregària; i la caritas: l'amor als altres. Un amor que no té fronteres polítiques, ja que implica el reconeixement d'aquells personatges que el poble jueu temia o rebutjava. El centurió, que equival a les forces d'ocupació. El públicà, que recaptava els impostos de l'odiada administració imperial. Els samaritans: els veïns més odiats. De les diverses escenes evangèliques a què al·ludeixo es desprèn que l'amor cristià implica sempre el reconeixement de l'altre. L'empatia amb l'altre: sigui qui sigui, pensi com pensi.

Goso concretar què significaria aquesta mirada cristiana sobre el cas que ens ocupa: el cristianisme ens empeny a propugnar un reconeixement clar per part d'Espanya de la identitat catalana, que se sent mal reconeguda, injustament tractada. I alhora, el cristianisme ens empeny a vetllar per tal que la batalla pel reconeixement de la identitat catalana no provoqui en la nostra societat rebuig o divisions internes.

Antoni Puigverd

AGENDA

► Diumenge, 29 d'octubre:

—A les 12 h, Eucaristia a la parròquia de Sant Ignasi.

► Dimecres, 1 de novembre:

—A les 11 h, Eucaristia a la capella del cementiri.

—A les 21 h, Adoració nocturna a la parròquia de Sant Pere.

► Dissabte, 4 de novembre:

—A les 17 h, Eucaristia a Aitona de la família palautiana.

—A les 20 h, projecció de la pel·lícula *Un Dios prohibido* a la parròquia Sant Antoni M. Claret.

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

30. ■ Dilluns (lit. hores: 2a setm.) [Rm 8,12-17 / Sl 67 / Lc 13,10-17]. Sant Marcel, centurió romà, i els seus fills Claudi, Rupert i Victori, mrs.; santa Eutròpia, mr.; santa Zenòbia, mr.

31. ■ Dimarts [Rm 8,18-25 / Sl 125 / Lc 13,18-21]. Sant Alfons (Alonso) Rodríguez, religiós jesuïta castellà, mort a Palma de Mallorca; sant Quintí, mr.; santa Lucil·la, vg. i mr.

NOVEMBRE

1. □ Dimecres [Ap 7,2-4.9-14 / Sl 23 / 1Jo 3,1-3 / Mt 5,1-12a]. Tots sants.

2. ■ Dijous [Lectures a escollir de la missa de difunts]. Commemoració de tots els fidels difunts.

3. ■ Divendres [Rm 9,1-5 / Sl 147 / Lc 14,1-6]. □ **Urgell:** Sant Ermengol (†1035), bisbe d'Urgell; sant Martí de Porres (1579-1639), rel. dominicà de Lima; sant Pere Almató, prev. dominicà i mr. a Indòxia (1861), nat a Sant Feliu Sasserra (Lluçanès); santa Sílvia, mare de Gregori el Gran; sant Malaquies (1094-1148), bisbe d'Armagh. Els innombrables màrtirs de Saragossa.

4. □ Dissabte [Rm 11,1-2a.11-12.25-29 / Sl 93 / Lc 14,1.7-11].

Sant Carles Borromeu (1538-1584), bisbe de Milà, cardenal; sants Vidal i Agrícola, mrs.; sant Fèlix de Valois, prev., cofund. Trinitaris (OSST, 1198); santa Modesta, vg.

5. ■ Diumenge vinent, XXXI de durant l'any (lit. hores: 3a setm.) [Mt 1,14b-2,2b.8-10 / Sl 130 / 1Te 2,7b-9.13 / Mt 23,1-12]. Sant Zacaries i santa Elisabet (o Isabel), pares de Joan Baptista; santa Àngela de la Creu, vg. i fund. Germanes de la Creu a Sevilla; beata Maria Ràfols i Bruna, rel., fund. Germanes de la Caritat de Sta. Anna (HCSA, 1825), nascuda al Molí de Rovira (Vilafranca del Penedès).

Diumenge XXX de durant l'any

COMENTARI

Dues cares d'una mateixa moneda

A bans Ex 19 presenta l'origen del Decàleg com a clàusules del Pacte amb el Déu Alliberador i Ex 20 en fa la primera presentació. Ara es concreta el tracte amb *els immigrants, la viuda, l'orfe, els pobres que viuen amb tu*.

Havent recordat que l'origen de la Comunitat és l'amor de Déu que *us ha escollit* (v. 4a), evoca Pau les circumstàncies de l'elecció divina a través de l'obra evangelitzadora de l'Apòstol.

Us anunciàvem l'Evangeli amb obres poderoses. Exteriorment ressona la veu de l'Apòstol; de fet actua la força de l'Esperit que porta a la fe.

Enmig de moltes tribulacions, amb joia: la unió paradoxal de *tribulacions i joia* no és per masoquisme sinó per la presència i acció de l'Esperit Sant, font de *goig/joia* (Ga 5,22) imitant així la trajectòria de Crist.

El camí recorregut de fidelitat a Crist porta a la meta escatològica: *esperar del cel Jesús que Ell ressuscità i ens salvarà del càstig en el Judici*. Els evangelitzats esdevenen evangelitzadors: *A través vostre ha ressonat la paraula del Senyor*.

Israel, al llarg de la història, desenvolupà una sèrie de més de 600 preceptes i un nombre incomputable de prohibicions buscant concretar les exigències del Decàleg davant les noves situacions socials que sorgien.

Així s'entén la pregunta del fariseu mestre de la Llei: *Quin és el manament més gran de la Llei?*, el que dóna consistència a tots els altres?

La resposta de Jesús concorda amb la pregària que tot bon israelita resa cada matí i vespre com a símbol de la seva fe en *el Senyor, el nostre Déu, que és l'Únic*: *«Estima el Senyor, el teu Déu»*; però no de qualsevol manera (una mica, algun cop...) sinó *«amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament»*. Ho fem així?

La gran novetat és l'afegit: *El segon és molt semblant: «Estima els altres com a tu mateix.»*

Perquè *qui no estima el seu germà, que veu, no pot estimar Déu, que no veu* (1Jn 4,20).

► Lectura del llibre de l'Èxode (Ex 22,20-26)

El Senyor diu: «No maltractis ni oprimeixis els immigrants, que també vosaltres vau ser immigrants al país d'Egipte. No maltractis cap viuda ni cap orfe: Si els maltractes i alcen a mi el seu clam, jo l'escollaré i, encès d'indignació, us mataré amb l'espasa: les vostres dones quedaran viudes, i orfes els vostres fills. Si prestes diners a algú del meu poble, als pobres que viuen amb tu, no facis com els usurers: no li exigeixis els interessos. Si et quedes com a penyor el mantell d'algú, torna'l-hi abans no es pongui el sol. És tot el que té per abrigar-se, el mantell que l'embolcalla. Amb què dormirà? Si ell alça-va a mi el seu clam, jo l'escollaria, perquè sóc compassiu.»

► Salm responsorial (17)

R. *Us estimo, Senyor, vós m'enfortiu.*

Us estimo, Senyor, / vós m'enfortiu, / roca i muralla que em deslliura. R.

Déu meu, penyal on m'emparo, / escut i força que em salva. / Rodejat d'adversaris delirants, / clamo al Senyor, / crido auxili d'entre els enemics. R.

Beneït sigui el Déu vivent, el meu penyal. / Beneïxo el Senyor que em salva. / «Ha donat grans victòries al seu rei, / ha mostrat l'amor que té al seu Ungit.» R.

► Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Tessalònica (1Te 1,5c-10)

Germans, ja sabeu el que fèiem per vosaltres mentre érem a la vostra ciutat.

També vosaltres heu imitat el nostre exemple i el del Senyor, acollint la paraula de Déu enmig de moltes adversitats, plens del goig de l'Esperit Sant. Així heu estat un model per a tots els creients de Macedònia i d'Acaia, perquè, des de la vostra ciutat, s'ha estès el ressò de la paraula del Senyor. I no solament a Macedònia i a Acaia, pertot arreu parlen de la vostra conversió de manera que no ens cal afegir-hi res: ells mateixos contenen com va ser la nostra arribada entre vosaltres i com abandonàreu els ídols i us convertíreu a Déu per adorar només el Déu viu i veritable i esperar del cel Jesús, el seu Fill, que ell ressuscità d'entre els morts i que ens salvarà de la pena en el judici que ha de venir.

► Lectura de l'evangeli segons sant Mateu (Mt 22,34-40)

En aquell temps, quan els fariseus s'assabentaren que Jesús havia fet callar els fariseus, es tornaren a reunir, i un d'ells, mestre de la Llei, per provar-lo, li va fer aquesta pregunta: «Mestre, quin és el manament més gran de la Llei?» Jesús li contestà: «Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament. Aquest és el manament més gran i el primer de tots. El segon és molt semblant: Estima els altres com a tu mateix. Tots els manaments escrits en els llibres de la Llei i dels Profetes vénen d'aquests dos.»

► Lectura del libro del Éxodo (Ex 22,20-26)

Esto dice el Señor: «No maltratarás ni oprimirás al emigrante, pues emigrante fuisteis vosotros en la tierra de Egipto. No explotarás a viudas ni a huérfanos. Si los explotas y gritan a mí, yo escucharé su clamor, se encenderá mi ira y os mataré a espada; vuestras mujeres quedarán viudas y vuestros hijos huérfanos. Si prestas dinero a alguien de mi pueblo, a un pobre que habita contigo, no serás con él un usurero cargándole intereses. Si tomas en prenda el manto de tu prójimo, se lo devolverás antes de ponerse el sol, porque no tiene otro vestido para cubrir su cuerpo, ¿y dónde, si no, se va a acostar? Si grita a mí, yo lo escucharé, porque yo soy compasivo.»

► Salmo responsorial (17)

R. *Yo te amo, Señor; tú eres mi fortaleza.*

Yo te amo, Señor; tú eres mi fortaleza; / Señor, mi roca, mi alcázar, mi libertador. R.

Dios mío, peña mía, refugio mío, / escudo mío, mi fuerza salvadora, mi baluarte. / Invoco al Señor de mi alabanza / y quedo libre de mis enemigos. R.

Viva el Señor, bendita sea mi Roca, / sea ensalzado mi Dios y Salvador: / Tú diste gran victoria a tu rey, / tuviste misericordia de tu ungido. R.

► Lectura de la primera carta del apóstol san Pablo a los Tesalonicenses (1Tes 1,5c-10)

Hermanos: Sabéis cómo nos comportamos entre vosotros para vuestro bien. Y vosotros seguisteis nuestro ejemplo y el del Señor, acogiendo la Palabra en medio de una gran tribulación, con la alegría del Espíritu Santo. Así llegasteis a ser un modelo para todos los creyentes de Macedonia y de Acaya. No sólo ha resonado la palabra del Señor en Macedonia y en Acaya desde vuestra comunidad, sino que además vuestra fe en Dios se ha difundido por doquier, de modo que nosotros no teníamos necesidad de explicar nada, ya que ellos mismos cuentan los detalles de la visita que os hicimos: cómo os convertisteis a Dios, abandonando los ídolos, para servir al Dios vivo y verdadero, y vivir aguardando la vuelta de su Hijo Jesús desde el cielo, a quien ha resucitado de entre los muertos y que nos libra del castigo futuro.

► Lectura del santo Evangelio según san Mateo (Mt 22,34-40)

En aquel tiempo, los fariseos, al oír que Jesús había hecho callar a los saduceos, se reunieron en un lugar y uno de ellos, un doctor de la ley, le preguntó para ponerlo a prueba: «Maestro, ¿cuál es el mandamiento principal de la ley?». Él le dijo: ««Amarás al Señor tu Dios con todo tu corazón, con toda tu alma, con toda tu mente». Este mandamiento es el principal y el primero. El segundo es semejante a él: «Amarás a tu prójimo como a ti mismo». En estos dos mandamientos se sostienen toda la Ley y los Profetas.»